

VIJEĆE ZA NORMU O NAZIVIMA KURIKULUM, KURIKUL I UPUTNIK

Akademik Radoslav Katičić
Predsjednik Vijeća za normu
hrvatskoga standardnog jezika

MINISTARSTVU ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA REPUBLIKE HRVATSKE

 bratili ste se Vijeću¹ za normu hrvatskoga standardnog jezika u vezi s javnom raspravom o prijedlogu „Nacionalnog okvirnog kurikuluma” za mišljenje o riječima *kurikulum*, koja se javlja u naslovu toga prijedloga, te o riječima *kurikul* i *uputnik*, koje se u raspravi također predlažu kao primjerenije za taj naziv.

Vijeće, razmotrivši to pitanje, odgovara na to ovako:

Latinska riječ *curriculum* znači ‘trka’, ‘tijek’, ‘tečaj’, ‘trkalište’. Etimološki je srodna latinskoj riječi *cursus* ‘trk’, ‘tijek’, koja je kao internacionalizam *kurs* već potpuno odomaćena u hrvatskom nazivlju. Kao internacionalizam već je usvojeno i *curriculum*, ali jedino u dvočlanom latinskom izrazu *curriculum vitae* ‘tijek života’ t. j. ‘životopis’, a rabi se za kratak službeni opis života. Samo u engleski preuzeto je latinsko *curriculum* u značenju ‘studijski plan i program’. U naslovu ovoga prijedloga *kurikulum* je dakle jeftini anglizam, neprilagođena tuđica preuzeta *ad hoc*. Latinske riječi srednjega roda, naime, kad se preuzimaju u engleski zadržavaju završetak *-um*, a u hrvatskom se on odbacuje. *Kurikulum* je kao *simpozijum*, *kriterijum* i kako bi bilo *metalum*, a u hrvatskom imamo *simpozij*, *kriterij*, *metal*. Pokazuje se time da se riječju *kurikulum* nitko nije bavio, da nije razmišljao o njoj, pa zato djeluje površno i pomodno. U javnoj i službenoj porabi toj riječi stoga nema mjesta. Latinsko se *curriculum* može valjano preuzeti u hrvatski samo kao *kurikul*. U tome liku, iako se nije uobičajila, ona ne djeluje rogotatno.

Za taj je naziv predložena i hrvatska tvorenica *uputnik*. Tvorba joj je ispravna, a značenje prozirno. Prigovoriti joj se može samo to što ne upućuje na spontano razumijevanje kao ‘skup uputa za izvođenje nastave’, a upravo to se njome želi izraziti. Da se razumije u tom smislu, mora se učiti kao nova riječ. To što joj je tvorba

---

¹ Tekst ovdje objavljen potpuni je tekst poslan u Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH u ožujku 2009. U to je vrijeme ministar znanosti bio Dragan Primorac. Međutim, bez obzira na konkretnu osobu koja obnaša ulogu ministra – ministar je ministar i onda i danas – a odgovor je dostavljen ministru. (Urednička napomena)

prozirna i razumljiva u ovom slučaju ne olakšava, nego opterećuje sporazumijevanje. Nema razloga da se ta riječ uvodi kao obvezatan naziv koji bi imao potisnuti internacionalizam kurikul. Najbolje je zadržati ih obje i baratati njima onako kako se i inače jedni pored drugih rabe internacionalizmi i istoznačne tvorbe iz domaćega jezičnog materijala.

Naravno, postavlja se pitanje zašto ne reći naprosto *plan i program*. No uvjeravaju nas da se tim nazivom želi označiti nešto novo i različito od uobičajenoga plana i programa. Tu treba podsjetiti na to da u svojoj baštini imamo riječ upravo za to. Bila bi to *naukovna osnova*. Taj se naziv više ne rabi, pa je slobodan i stoji na raspolaganju da dobije novo i sasvim suvremeno značenje. Prednost je tu i to što je *naukovna osnova* već sama po sebi okvirna, pa to nije potrebno izricati dodatnom riječju. Za to, dakako, treba naučiti razumjeti ono *naukovni* u izvornom značenju. Tomu pak stoje na putu zamućeni i neraščišćeni značenjski odnosi između *znanost* i *nauka*. Veliko je stoga pitanje hoće li postojati volja i pripravnost da se tu slobodno crpi iz baštinjenog bogatstva.

U tijeku rasprave predložene su još i riječi: *učevna osnova*, *učevni nacrt*, *okvirnik*. Sve to nije naišlo na širu potporu u Vijeću. Izrazito je prevladalo mišljenje da je potrebno ostaviti dvojstvo *kurikul* i (*nastavni*) *uputnik* kako je i inače obično u hrvatskom nazivlju. Profesor Ivo Pranjković misli da je samo *kurikul* prihvatljivo.

Radoslav Katičić

PRIJEVOD ENGLESKOGA NAZIVA *CURRICULUM* NA EUROPSKE JEZIKE

Zašto otpor nazivu na hrvatskom jeziku?

Što je nacionalni *kurikulum*? Dio nedoumica i nesporazuma proizlazi odatle što tuđa riječ *curriculum* nije prevedena na hrvatski jezik, nego se upotrebljava tuđica *kurikulum*. No to nije u skladu ni s hrvatskim jezikom, ni s europskim jezicima u kojima se riječ *curriculum* u pravilu prevodi na materinski jezik umjesto da se upotrebljava tuđica.

Jaki su argumenti da se sukladno hrvatskoj jezičnoj tradiciji i europskoj terminologiji na materinskim jezicima, umjesto anglizma/latinizma *kurikulum* upotrebljava hrvatska riječ, s uobičajenim značenjem engleskog naziva *curriculum*: ciljevi odgoja i obrazovanja, sadržaji, predmeti i satnica, metode poučavanja, interdisciplinarnost, kompetencije učenika, vrjednovanje rezultata i orijentacija na cjeloživotno učenje.